

Vraag nr. 297
van 2 april 2004
van de heer ANDRÉ-EMIEL BOGAERT

Verruiming Westerschelde – Stand van zaken (2)

Uiteraard verwijs ik eerst en vooral naar mijn vraag nr. 267 van 24 februari laatstleden aan de minister en zijn antwoord van 26 maart laatstleden (Bulletin van Vragen en Antwoorden nr. 14 van 11 juni 2004, blz. 2339). Het is echter spijtig nogal dikwijls te moeten vaststellen dat de ministeriële antwoorden al te bondig en vrijblijvend zijn en dus eigenlijk geen diepgaand beleidsantwoord inhouden.

Juist omdat de vakministers bij schriftelijke vragen voldoende tijd hebben om hun administratie en kabinet om de nodige gegevens te verzoeken ten einde aan de parlementsleden een adequaat antwoord te verschaffen, prefereer ik schriftelijke vragen boven gewone vragen om uitleg in de commissie. Desondanks moet ik vaststellen dat al te veel schriftelijke vragen finaal zeer bondig en bovendien even vrijblijvend worden beantwoord, zodat bijkomende vraagstelling nodig is.

Dit is ook en zeker het geval in onderhavig dossier. Om een goede decretale werking en controle van het parlement te waarborgen, is het zeker aangewezen dat de volksvertegenwoordigers die parlementaire vragen stellen vanwege de uitvoerende macht zo ruim, duidelijk en uitgebreid als mogelijk antwoord ontvangen; zeker in technisch ingewikkelde dossiers als dit van de Westerschelde, waarmee substantieel veel overheidsgeld is gemoeid.

Daarom zijn volgende bijkomende vragen nodig.

1. M.b.t. het ministeriële antwoord onder punt 1

- a) Beschouwt de Vlaamse regering het evaluatierapport MOVE (Monitoring Verruiming Westerschelde) als vrijblijvend, dan wel als richtinggevend qua beleid?
- b) Neemt de Vlaamse regering alleen maar akte van wat de minister een tussenevaluatie noemt, of wordt er ook een administratief en/of politiek gevolg aan gegeven?
- c) Wordt het beleid van de Vlaamse regering

ten aanzien van het dossier Westerschelde door het evaluatierapport al dan niet bijgestuurd, waar de minister zegt dat er op basis van dit rapport geen definitieve beleidsbeslissingen worden genomen?

2. M.b.t. het ministeriële antwoord onder punt 2

- a) Hebben Nederland en Vlaanderen zich tot op heden stipt gehouden aan alle clausules van het verdrag van 17 januari 1995 (en dit niet alleen wat de monitoring betreft)?
- b) Is er sprake van een wijziging aan voormeld verdrag, nu de Technische Scheldecommissie besliste de volgende rapportage gezamenlijk op te stellen?

3. M.b.t. het ministeriële antwoord onder punt 3

- a) Mag uit het antwoord van de minister van 26 maart 2004 worden afgeleid dat het project, zoals opgenomen in het Verruimingsverdrag van 1995, als afgerond kan worden beschouwd?
- b) Had het afsluiten van de werkzaamheden voor de ruiming van wrakken tegelijkertijd het afsluiten van de in voormeld verdrag opgenomen werkzaamheden tot gevolg?
- c) Welke werkzaamheden, gelinkt aan afzonderlijke contracten, werden uitgevoerd in het kader van het project Verruiming van de Westerschelde 48/43/38?

Hoeveel hebben deze werkzaamheden globaal aan Vlaanderen gekost?

4. M.b.t. het ministeriële antwoord onder punt 4

- a) Wanneer besliste de Vlaamse regering om samen met Nederland een concrete ontwikkelingschets op middellange termijn voor te bereiden en in hoeverre is het Memorandum van Vlissingen van 4 maart 2002 van determinerend belang?
- b) Werd een tijdpad vooropgesteld voor de uitvoering van het strategische milieueffectrapport (MER) en de maatschappelijke kosten-batenanalyse?

- c) Wie heeft zitting in de gemeenschappelijke projectorganisatie ProSes en wanneer werd dit orgaan opgericht ?
- d) Wat bedoelt de minister met zijn stelling "tegen het einde van dit jaar politieke besluiten over deze ontwikkelingsschets te nemen"?
- e) Hoe rijmt dit tijdpad met de stelling van de minister dat de modaliteiten voor de uitvoering van de projecten het voorwerp van onderhandelingen zullen uitmaken ?
- f) Wanneer werd de zogenaamde task force opgericht en wie heeft daarin zitting ?

Dient deze task force zijn verslag(en) aan de Vlaamse regering voor te leggen ten einde het definitieve Vlaamse standpunt in het kader van de geplande onderhandelingen te formuleren ?

5. M.b.t. het ministeriële antwoord onder punt 5

- a) Vraag was en is of Vlaanderen in het kader van de diverse overeenkomsten met Nederland niet een aantal verplichtingen op zich heeft genomen die uitsluitend te maken hebben met oeverwerkzaamheden op Nederlands grondgebied ?
- b) Heeft het Memorandum van Vlissingen inzake de respectievelijk te leveren inspanningen terzake wijzigingen aangebracht aan het oorspronkelijke Verruimingsverdrag van 17 januari 1995 ?
- c) Ligt de lat van de financiële inspanningen tussen Vlaanderen en Nederland inderdaad rigoureus op een 50/50-verdeling wat kosten en/of inkomsten betreft ?

6. Heeft de omvang (het bundelen of clusteren dus) van de diverse uit te voeren werkzaamheden al dan niet invloed op de praktische inschrijvingsmogelijkheden van de Belgische (Vlaamse) aannemers ten opzichte van de grote, veeleer mondiale Nederlandse aannemingsgroepen ?

Antwoord

Ik kan de Vlaamse volksvertegenwoordiger mededelen dat over de verschillende aspecten van de uitvoering van de verruimingswerken volgens het verdrag van 1995, sinds het begin van de werken, reeds uitvoerig werd gerapporteerd in de zesmaandelijksse gemeenschappelijke rapportages, die telkens aan het parlement werden toegezonden.

De gestelde vragen kan ik als volgt beantwoorden.

- 1. a) Het evaluatierapport MOVE is geenszins een vrijblijvend rapport.

In de begeleidende brief, waarmede ik het rapport MOVE ter informatie aan het parlement heb toegezonden, heb ik er reeds de aandacht op gevestigd dat tot op heden geen significante effecten ten gevolge van de verdieping konden worden aangetoond. Integendeel, de verwachtingen ten aanzien van negatieve ontwikkelingen inzake de verlaging van de laagwaterstanden en de verhoging van de hoogwaterstanden hebben zich niet voorgedaan. Enkel in het oostelijk deel van het estuarium werd een lichte verlaging van de laagwaterstanden genoteerd. De vorige studierapporten hadden eveneens een afname van het ondiep watergebied en plantenareaal voorspeld. Ook dat heeft zich niet voorgedaan. In hun gemeenschappelijke brief hebben de voorzitters van de Technische Scheldecommissie wel de aandacht gevestigd op de tijdsschaal van de morfologische processen in relatie tot de beperkte periode waarover de evaluatie gaat (ca. 3 jaar).

Hoewel de resultaten van de evaluatie hoopgevend zijn wat de effecten van een verdieping betreft, laten deze nog niet toe om hieruit de conclusie te trekken dat een verdieping geen nadelige invloed zou hebben op het morfologisch en ecologisch systeem van het estuarium. De eind evaluatie in 2006 kan hierover mogelijk meer uitsluitsel geven. Terecht vragen de voorzitters van de Technische Scheldecommissie daarom ook aandacht voor effecten waarvan de relatie met

de verdieping niet eenduidig kan worden vastgelegd. Wel geeft dit rapport aanleiding tot een kritische evaluatie van de ingezette rekenmodellen, waartoe de voorzitters, terecht, op ambtelijk niveau reeds besloten hebben.

Uit deze tussentijdse evaluatie kunnen dus nog geen verregaande beleidsconclusies worden getrokken.

- b) De Vlaamse regering heeft akte genomen van deze tussenevaluatie. Dit neemt niet weg dat de voorzitters van de Technische Scheldec commissie aan ProSes wel de opdracht hebben gegeven om de gegevens uit de tussentijdse evaluatie mee te nemen in de uitwerking van de strategische MER (waarin onder meer een nieuwe verdieping aan de orde is) die thans in opmaak is.
 - c) Rekening houdende met de resultaten van deze tussenevaluatie ben ik van mening dat een bijsturing van het beleid ten aanzien van de Westerschelde momenteel in onvoldoende mate te verantwoorden zou zijn. De gegevens van de tussenevaluatie worden meegenomen in de uit te voeren studies. Nieuwe beleidsbeslissingen op basis van alle MOVE-onderzoeken kunnen best worden overwogen na de eindevaluatie in 2006.
2. a) Zoals blijkt uit de zesmaandelijksse rapportage aan het Vlaams Parlement over de voortgang van de verruimingswerken, hebben de beide verdragspartijen alles in het werk gesteld om zich te houden aan de bepalingen van het verdrag van 1995. Ik geef hierbij enige verduidelijking. Om een einde te maken aan een aantal juridische beroepsprocedures tegen de aflevering van vergunningen volgens Nederlands recht, heeft de Nederlandse staat hiervoor een specifieke Vergunningwet goedgekeurd. De voorbereiding van de tenuitvoerlegging van het verdrag liep hierdoor enige vertraging op, waardoor de tijdsplanning, zoals aangegeven in de bijlage aan het verdrag, buiten de wil van partijen onmogelijk kon worden gehandhaafd. Ook gaven een aantal bepalingen in de bijlagen van het verdrag aanleiding tot interpretatie, onder meer ten aanzien van de ruiming van wrakken en wrak-

resten. Inmiddels werden alle wrakken en wrakresten die de veiligheid van de scheepvaart in het gedrang kunnen brengen ook geruimd. Eén en ander gaf aanleiding tot een aanpassing van de bijlagen van het verdrag, die door ministeriële briefwisseling wordt bevestigd. De Vlaamse regering heeft hierover inmiddels een beslissing genomen. Het Vlaams Parlement zal van deze wijzigingen in kennis worden gesteld. De wijzigingen betreffen alleen de bijlagen en niet het verdrag zelf.

- b) De gezamenlijke rapportage waarop de Vlaamse volksvertegenwoordiger doelt, is ongetwijfeld de gezamenlijke rapportage over de Monitoring van de Verdiepingswerken (MOVE).

Deze samenwerking geeft geen aanleiding tot de wijziging van het verdrag. In artikel 5.1. van het verdrag wordt onder e) gesproken over "de kosten van monitoring, studie en onderzoek van de effecten van de werken op het watersysteem van de Westerschelde". Artikel 5.3. legt de kosten voor deze monitoring ten laste van Nederland. Deze bepaling blijft uiteraard gehandhaafd. De samenwerking betreft de gezamenlijke interpretatie van de resultaten van de studie en monitoring van de effecten en niet de gezamenlijke betaling.

- 3. a) Met uitzondering van de herstelwerken in verband met het verlies aan natuurwaarden zijn alle werken, zoals omschreven in artikel 2 van het verdrag, uitgevoerd. De herstelwerken natuur, waarvoor Vlaanderen, conform het verdrag, een afkoopsom van 44 miljoen gulden heeft betaald, en die integraal door Nederland moeten worden uitgevoerd, zijn nog in uitvoering. De Europese Commissie heeft inmiddels de Nederlandse staat in gebreke gesteld, omdat zij van mening is dat het voorgenomen natuurherstelprogramma als onvoldoende moet worden beschouwd als compensatie voor de verdiepingswerken op Nederlands grondgebied. Nederland heeft zich hiertegen verweerd. De Europese Commissie heeft echter nog geen definitieve uitspraak gedaan.
- b) Met het afsluiten van de werkzaamheden rond de wrakkenruiming werden alle wer-

ken zoals beschreven in het verdrag, met uitzondering van de natuurherstelwerken in Nederland, afgesloten.

- c) Afzonderlijke contracten werden afgesloten voor de baggerwerken, de wrakkenruimingen en de oeververdedigingswerken.

De totale kosten voor de uitvoering van de verruimingswerken in de Westerschelde, lastens Vlaanderen, bedragen circa 202,194 miljoen euro. Vermits de administratieve afhandeling nog niet volledig is afgesloten, kan het eindbedrag nog licht wijzigen. In dit bedrag zijn niet de kosten begrepen van de verruimingswerken op Vlaams grondgebied.

- 4. a) In de resolutie van 15 mei 2001 (Stuk 684 (2000-2001)) heeft het Vlaams Parlement de Vlaamse regering verzocht om samen met Nederland op middellange termijn een concrete ontwikkelingsschets voor te bereiden. Dit verzoek werd in een regeringsbeslissing van 18 mei 2001 bevestigd en als Vlaams regeringsstandpunt aan de Nederlandse regering overgezonden. In het Memorandum van Vlissingen werden concrete afspraken gemaakt om gezamenlijk de ontwikkelingsschets op te stellen.
- b) Voor de uitvoering van de strategische MER en de maatschappelijke kosten-batenanalyse werd een termijn van twee jaar afgesproken.
- c) Als gevolg van een gemeenschappelijke audit van de Nederlandse Rekenkamer en het Rekenhof over de uitvoering van de verruimingswerken ingevolge het verdrag van 1995, werd in het Memorandum van Vlissingen afgesproken over te gaan tot de oprichting van een gemeenschappelijke projectorganisatie (ProSes). De Technische Scheldec commissie is onmiddellijk na het afsluiten van het Memorandum van Vlissingen overgegaan tot de oprichting van ProSes. In deze projectorganisatie werken Vlaamse en Nederlandse ambtenaren-specialisten samen aan de uitwerking van een ontwikkelingsschets op de middellange termijn.
- d) De ontwikkelingsschets 2010 die thans door ProSes wordt uitgewerkt, bevat een aantal concrete projecten inzake de veiligheid, de

toegankelijkheid en de natuurlijkheid van het Schelde- estuarium. In overeenstemming met de bepalingen van het memorandum zullen vóór het einde van dit jaar tussen Nederland en Vlaanderen politieke afspraken worden gemaakt om de desbetreffende projecten al dan niet tot uitvoering te brengen.

- e) De huidige studies, die door ProSes worden uitgevoerd, zijn studies op strategisch niveau. Ze strekken ertoe een evaluatie van nut en noodzaak van voornoemde concrete projecten mogelijk te maken. Dit was een uitdrukkelijk verzoek in de resolutie van het Vlaams Parlement. Om gemeenschappelijke projecten tot uitvoering te brengen, zijn praktische afspraken met Nederland noodzakelijk, vergelijkbaar met de afspraken zoals die in het verdrag van 1995 werden vastgelegd. Het is aangewezen dat hierover ook een verdrag met Nederland wordt afgesloten. Dit hoeft geenszins te betekenen dat de voorbereiding van de uitvoering van de projecten niet onverdroten kan worden voortgezet.
 - f) De Vlaamse regering werd op 12 maart 2004 formeel in kennis gesteld van de oprichting van een Task Force. In deze Task Force zullen vertegenwoordigers worden opgenomen van de minister-president, van mezelf, van de Vlaamse bevoegde administratie (Waterwegen en Zeewezen), van de administratie Buitenlands Beleid, inclusief een vertegenwoordiger van de Vlaamse regering bij de Permanente Vertegenwoordiging bij de Europese Unie, en van de Haven van Antwerpen. Bovendien zal de Task Force ondersteund worden door de afdeling Juridische Dienstverlening van LIN en externe expertise inzake verdragsrecht. De Task Force heeft de opdracht om de te verwachten onderhandelingen over praktische afspraken met Nederland voor te bereiden. Uiteraard zullen mogelijke onderhandelingsstandpunten en andere relevante kwesties ter beoordeling aan de Vlaamse regering worden voorgelegd.
- 5. a) Op 6 januari 1991 werd met Nederland een verdrag gesloten betreffende de verdediging van de oevers langs de Westerschelde tegen versnelde inscharing. In het kader van dit verdrag werden in de eerste helft van de

jaren negentig diverse oeververdedigingswerken uitgevoerd. Deze staan echter los van de oeververdedigingswerken die in het kader van het verdrag van 1995 werden uitgevoerd. In beide gevallen betreffen de verplichtingen die Vlaanderen op zich heeft genomen, uitsluitend een financiële bijdrage in de uitvoering van de werken.

- b) De afspraken die in het Memorandum van Vlissingen werden gemaakt, staan los van het Verruimingsverdrag van 1995. Op de vraag van de Vlaamse volksvertegenwoordiger moet dan ook ontkennend worden geantwoord. Overigens zijn wijzigingen aan een afgesloten verdrag het prerogatief van het parlement. Het afsluiten van een memorandum van overeenstemming kan een bestaand verdrag niet wijzigen.
 - c) In het Memorandum van Vlissingen werd overeengekomen de studiekosten voor de uitwerking van de ontwikkelingsschets gelijkelijk over Vlaanderen en Nederland te verdelen. Het betreft hier alleen kosten. Inkomsten zijn er niet. In een latere fase zullen, voor elk van de uit te voeren projecten, met Nederland verdere afspraken moeten worden gemaakt over financiële verdeelsleutels.
6. De baggerwerken die werden uitgevoerd in het kader van het Verruimingsverdrag van 1995 werden uitgevoerd door Vlaamse baggerfirma's. Voor de wrakkenbergings was het een tijdelijke vereniging die de werken, na openbare aanbesteding, in de wacht sleepte. Ook in deze tijdelijke vereniging waren de Belgische aannemers prominent aanwezig. Voor de toekomstig nog uit te voeren werken zullen Europese aanbestedingen worden uitgeschreven, zodat de belangen van de Belgische aannemers vrijwaard blijven. Overigens is de Vlaamse volksvertegenwoordiger zeker niet onwetend over het feit dat voor dit soort van werken de Belgische aannemers even prominent mondiaal aanwezig zijn als hun Nederlandse collega's.